

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตำรวจเป็นกลไกควบคุมทางสังคมอย่างหนึ่งที่ทำให้การดำรงอยู่ของสังคมอย่างมีความสงบสุขปลอดภัยตรงกับคำกล่าวที่ว่า ตำรวจคือ ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ การดำเนินงานและการปฏิบัติงานของตำรวจเป็นงานที่ควบคุมสภาพต่างๆ ให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม ตำรวจจึงเป็นหน่วยงานหลักของสังคมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมุ่งเสริมสร้างองค์การตำรวจในลักษณะปิด พยายามทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตามลำพังโดยไม่จำเป็นต้องร้องขอความร่วมมือจากประชาชน โดยตรง แต่เน้นการใช้ยุทธวิธีของตำรวจแบบจารีตประเพณี ซึ่ง ได้แก่ การตรวจท้องที่ ค่ายาม การตั้งจุดตรวจ จุดสกัดและการระดมปราบปรามอาชญากรรม (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545 : 25)

การแสวงหาความร่วมมือนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นในการดำรงชีวิตเพราะคนเราไม่สามารถที่จะประกอบกิจการงานต่างๆทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยตนเองเพียงผู้เดียว หากแต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลรอบข้างและผู้ร่วมงานเพื่อทำให้กิจการงานของตนสำเร็จลุล่วงไป เช่นเดียวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพราะการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินงาน ในด้านป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้สามารถบรรลุเป้าหมาย

ในทางตรงกันข้าม หากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนการดำเนินงานในด้านนี้อาจล้มเหลวได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นกระบวนการดำเนินงานร่วมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนเพื่อแสวงหาความร่วมมือและเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน และองค์กร มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดร่วมกันจึงได้นำองค์ความรู้และรูปแบบการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์มาใช้เสริมสร้างให้ประชาชนมีจิตสำนึกและตระหนักถึงการทำ

หน้าที่พลเมืองดีโน้มน้าวให้ประชาชนตระหนักถึงภัยของอาชญากรรมและมีจิตสำนึกที่จะทำ
หน้าที่พลเมืองดีมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่จะส่งผลให้บรรลุ
ความสำเร็จของงานชุมชนสัมพันธ์และเกิดความสงบเรียบร้อยของสังคม (ประเสริฐ
สุนทร. 2543 : 24)

ดังนั้นแนวทางการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมสมัยใหม่จึงมุ่งเน้นไปสู่การดึง
ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วม พร้อมกระจายกำลังตำรวจในส่วนการปฏิบัติ ลงไปยังพื้นที่
เป้าหมายให้มากที่สุด กรมตำรวจจึงได้พยายามพัฒนายุทธวิธีต่างๆ ในการแสวงหาความ
ร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม งานชุมชนและมวลชน
สัมพันธ์ก็เป็นอีกยุทธวิธีหนึ่งที่กรมตำรวจได้นำมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรมตาม
แนวความคิดพื้นฐานที่ว่า ตำรวจ คือ ประชาชน และ ประชาชน คือ ตำรวจ (กรมตำรวจ.
2536 : 41)

การระวังป้องกันภัยอันตรายจากอาชญากรรมต่าง ๆ ถือว่าเป็นหนทางที่ประชาชน
ทั่วไปสามารถช่วยเหลือตนเองในเบื้องต้นได้และการป้องกันที่ดีที่สุดคือการป้องกันมิให้มีคดี
อาชญากรรมเกิดขึ้น โดยการไม่เปิดช่องว่างหรือเอื้อโอกาสให้กับคนร้ายในการก่อเหตุ เช่นการ
เดินทางออกจากบ้านไปทำงานหรือไปธุระอย่างอื่น ควรปิดบ้านให้ดีใส่กุญแจบ้านให้เรียบร้อย
และไม่ควรสวมใส่เครื่องประดับที่เป็นทองคำหรือสิ่งที่มีค่ามีราคามากมายให้เป็นที่สะดุดตา
ล่อใจพวกมิจฉาชีพที่คอยจ้องจะก่อเหตุ ในการชิงทรัพย์ เป็นต้น

จากการศึกษาถึงสภาพปัญหาอาชญากรรมในปัจจุบันนี้ สภาพภาวะเจริญเติบโตทาง
วัตถุในด้านเศรษฐกิจเป็นไปอย่างรวดเร็วมากกว่าการพัฒนาด้านจิตใจของบุคคลในสังคม
เป็นผลให้เกิดอาชญาต่าง ๆ ยังคงเกิดขึ้นอยู่อย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ (สถิติ
คดีอาญา 5 กลุ่ม ปี 2551 เกิด 4,048 ปี 2552 เกิด 4,097 ที่มา ตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์) ส่งผล
ให้ภารกิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ฉะนั้นประชาชนในชุมชนควรเข้ามา
มีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการป้องกันอาชญากรรมให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้
ซึ่งจังหวัดกาฬสินธุ์ก็เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีปัญหาอาชญากรรมมาก ซึ่งในเขตตำบลห้วยโพธิ์
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ก็มีปัญหาด้านอาชญากรรมดังเช่นตำบลอื่นๆเหมือนกัน แต่ใน
ขณะเดียวกันจะเห็นได้ว่าตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถจัดการปัญหา
อาชญากรรมต่างๆลงได้เป็นอย่างดี

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทในการป้องกันและ
ปราบปรามอาชญากรรม บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนตลอด 24 ชั่วโมง การปฏิบัติงาน

และการบริหารงานของตำรวจจะต้องเป็นไปอย่างถูกต้อง ชัดเจน โปร่งใส เป็นธรรมและสามารถตรวจสอบได้ภารกิจอันหนักหน่วงของตำรวจข้างต้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากประชาชน แนวทางการปฏิบัติงานและการบริหารงานสมัยใหม่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงเน้นไปที่การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับตำรวจ และการจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนปฏิบัติการไปสู่ชุมชนเป้าหมายให้มากที่สุด เพื่อสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจ ความศรัทธาจากประชาชนในพื้นที่ อันจะนำมาสู่ความร่วมมือจากประชาชนในที่สุด สรุปได้ว่ากิจกรรมใด ๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ หากขาดความร่วมมือจากประชาชน

อปพร. หมายถึง อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นอาสาสมัครจากภาคประชาชนที่เข้ามามีบทบาทในการจัดการกับภัยพิบัติต่างๆรวมทั้งคอยช่วยเหลือสนับสนุนเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดย อปพร. มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมอบหมาย ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ซึ่งบุคคลเหล่านี้ต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและมีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความยินดีในการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนและ อปพร. จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการแบ่งเบาภารกิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเกิดขึ้น โดยพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดให้มีการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้นทุกเขตพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร และทุกอำเภอที่ราชอาณาจักร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและช่วยเหลือหน่วยงานราชการต่างในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และมีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2531 เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม 2531 เป็นต้นมา และต่อมากระทรวงมหาดไทยได้ กำหนดระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547 ขึ้นใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูประบบราชการและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป สาระสำคัญของระเบียบ มีผลให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศมีฐานะเป็นศูนย์ อปพร. และศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกลาง ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. พ.ศ. 2549 ขึ้นเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 29 พฤษภาคม 2549 โดยมีสาระที่สำคัญให้สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. ซึ่งมีหน้าที่ในเขตพื้นที่ในการช่วยเหลือศูนย์ อปพร. ในการประสานงานสมาชิก ร่วมกันจัดสวัสดิการและกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีใน

หมู่สมาชิก รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางที่ คณะกรรมการอำนวยการศูนย์จังหวัดกำหนด

ดังนั้นแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม โดยให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือ อปพร. ซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมเป็น ประเด็นที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติพยายามนำมาเป็นแนวนโยบายและมุ่งเน้นหาวิธีการให้ ตำรวจนำไปปฏิบัติให้เกิดผลให้ได้ทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับประเทศแต่เนื่องจากการศึกษาให้ครอบครัวคลุมดังกล่าวไม่สามารถทำได้เพราะมีข้อจำกัดมากมาย ผู้ศึกษาจึงเลือกที่จะ ทำการศึกษาตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

จากที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับผู้ศึกษาซึ่งมีอาชีพรับราชการตำรวจอยู่ที่จังหวัด กาฬสินธุ์เป็นระยะเวลานาน 15 ปีติดต่อกัน จึงทำให้ทราบสภาพพื้นที่และปัญหาอาชญากรรม ในพื้นที่เป็นอย่างดี และทราบว่าสาเหตุของปัญหาอาชญากรรมที่ดีที่สุดคือการป้องกันมิให้ อาชญากรรมเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นน้อยที่สุด ตำรวจเพียงลำพังหน่วยงานเดียว ซึ่งมีกำลังพลและ อุปกรณ์ที่จำกัด ไม่สามารถป้องกันอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพได้หากไม่ได้รับความร่วมมือ หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้เน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เพื่อให้ทราบถึง ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน รวมถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการป้องกัน อาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอ เมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลจากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาวางแผนในการป้องกันอาชญากรรมให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดส่งผลให้เกิดความสงบสุขของสังคมและความมั่นคงใน ชีวิตและทรัพย์สินแก่ตนเองและชุมชนให้มากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

คำถามในการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับใด

2. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกัน

อาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 238 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ผู้ศึกษามุ่งที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนใน 4 ด้าน โดยนำแนวความคิดที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกฤษฎา ตั้งวิทย์โมไนย มาเป็นแนวทางในการศึกษา คือ

1. ด้านการร่วมคิดและค้นหาต้นเหตุของอาชญากรรม
2. ด้านการร่วมวางแผนและตัดสินใจในการป้องกันอาชญากรรม
3. ด้านการร่วมปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรม
4. ด้านการร่วมติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรม

4. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกัน
อาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัด
กาฬสินธุ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง ระดับการที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนได้เข้ามา
มีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านการร่วมคิดและค้นหาสาเหตุของอาชญากรรม ด้าน
การร่วมวางแผนและตัดสินใจในการป้องกันอาชญากรรม ด้านการร่วมปฏิบัติงานป้องกัน
อาชญากรรม ด้านการร่วมคิดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรม

อาชญากรรม หมายถึง การกระทำใดๆ อันกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ที่ใช้ใน
ขณะนั้นบัญญัติว่าเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้

การป้องกันอาชญากรรม หมายถึง กิจการต่างๆ หรือการกระทำใดๆ ของเจ้าหน้าที่
ตำรวจหรือบุคคลใดๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจะต่อต้าน ยับยั้ง ชัดขวาง หรือตัดช่องโอกาสของ
คนร้าย หรือบุคคลใดๆ ก็ตามที่จะก่ออาชญากรรม รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ
ในการป้องกัน ไม่ให้อาชญากรรมต่างๆ เกิดขึ้นได้

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547 ในเขตพื้นที่ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัด
กาฬสินธุ์

การร่วมคิดและค้นหาต้นเหตุของอาชญากรรม หมายถึง การที่สมาชิกอาสาสมัคร
ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรวบรวมปัญหา ค้นหาต้นเหตุของปัญหา และ
จัดลำดับความสำคัญของปัญหา

การร่วมวางแผนและตัดสินใจในการป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การร่วมประชุม
การร่วมวางแผนในการจับกุมผู้กระทำความผิดรวมถึงการร่วมวางแผนการตรวจและตั้งจุด
ตรวจเพื่อป้องกันอาชญากรรม

การร่วมปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการ
จัดอบรม การร่วมรณรงค์ลดอาชญากรรม ชี้นำและเสกผู้กระทำความผิด และร่วมประนีประนอม
ปัญหาข้อพิพาทระหว่างประชาชนในหมู่บ้าน

การร่วมติดตามประเมินผลการป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การร่วมประชุม ร่วม
เสนอแนะปัญหาอุปสรรค รวมถึงประเมินผล โครงการป้องกันอาชญากรรมในหมู่บ้าน

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิกการศึกษาสูงสุด ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

สถานภาพการสมรส หมายถึง สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่ยังไม่ได้
สมรส ที่สมรสแล้ว ที่หย่าร้าง ที่หม้ายและที่แยกกันอยู่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้เพื่อให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกัน
อาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลหรือ
ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเพื่อเป็นข้อมูลแก่ตำบลอื่นๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มองเห็น
ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัย
พลเรือนในอันที่จะส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ